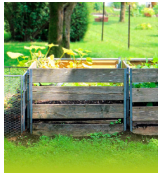

Autor: Miroslav Bros, 04.02.2020

KOMPOSTOVANIE

Kompostovanie je spôsob, ako si môžeme svojpomocne vyrobiť z biologického odpadu kvalitný kompost - organické hnojivo, ktoré je ideálne pre pestovanie rastlín. Pomocou neho vrátime späť do pôdy živiny, ktoré sme z nej predtým pri pestovaní odobrali. Kompostovisko by nemalo chýbať v žiadnej modernej domácnosti!

ČO SA DÁ KOMPOSTOVAŤ?

Kompostovať môžeme všetky biologické odpady, ktoré vznikajú v domácnosti, záhrade, na poli alebo pri chove hospodárskych zvierat. Ideálna je mnohokrát zmes najrozličnejších materiálov, ktorú musíme vhodne upraviť (podrviť, posekať, zvlhčiť, atď.) a dobre premiešať.

Do kompostoviska nedávame žiadne nerozložiteľné odpady (sklo, kovy, plasty, chemické prostriedky, lieky, oleje, jednorazové plienky), zvyšky varených jedál, mliečne výrobky, mäso, kosti a ryby (lškajú zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom nepríjemne zapáchajú), popol z uhlia, zvyšky z lakovaného a natieraného dreva a drevotriesky, výkaly mäsotravných a chorých zvierat.

Klíčovšň hŕčevnatých burín a ich semien znižíme, ak ich necháme pred kompostovaním skvasiť v nádobe s vodou. V lete nám na to stačí cca 15 - 20 dní (kým sa neprestane v nádobe tvoriť pri miešaní pena)

Príklady materiálov vhodných na kompostovanie

Dusikaté materiály (mäkké, zelené a sfavnaté materiály)

Zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny; Zvyšky rastlinných jedál; Tráva, zvädnuté kvety; Vypleťá burina; Hnoj a trus hospodárskych zvierat; Čaj, kávová usadenina; Znehodnotená potraviny; Zhnité ovocie a zelenina; Zelené zvyšky z pestovania.

Uhľikaté materiály (tvrdé, hnedé a suché materiály)

Seno; Kôstky, malovnice; Suché zvyšky z pestovania; Kôstare, štiepka, hobliny, piliny; Listie (aj orechové); Ihličie; Kukurličné klasy a stonky; Papierové obrúsky a vreckovky; Škrupiny z vajec a orechov; Popol z dreva.

AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO?

Pri umiestňovaní kompostoviska je vhodné dodržať niektoré zásady a odporúčania. Zabezpečme:

- kontakt kompostovaného materiálu so zemou. Sprístupnime ho tak pôdnym organizmom (dážďovkám, roztočom, mikroorganizmom), ktoré ho rozkladajú;
- aby donášková vzdialenosť ku kompostovisku nebola veľmi veľká, a aby okolo neho bol dostatočný priestor na manipuláciu s náradím;
- spevnený podklad pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorý umožní pohodlný prístup aj pri dlhodobejšom daždi;
- aby kompostovisko nebolo vystavené priamemu slnku, silnému vetru (aby sa kompost nevyсуoval) a ani dažďu (prilíšne zamokrenie). Preto je vhodné, ak ho umiestnime do tieňa (pod strom, živý plot, atď.) a prikryjeme ho proti dažďu (geotextiliou, strieškou, atď.);
- aby neprekážal susedom

NAJPOUŽÍVANEJŠIE SPÔSOBY KOMPOSTOVANIA

Najjednoduchším spôsobom je kompostovanie v hrobí (kope). Stačí, ak materiál upravíme, premiešame a uložíme do požadovaného tvaru. Tento spôsob sa používa hlavne tam, kde je dostatok priestoru a väčšie množstvo materiálu.

Druhým, estetickjším spôsobom je kompostovanie v zásobníkoch. Tie môžu byť z rôznych materiálov (drevo, plast, pletivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie). Môžeme si ich kúpiť alebo svojpomocne vyrobiť napr. z odpadových materiálov (staré nepotrebné dosky, drevené a plastové palety, staré sudy, pletivo...).

PRÁVIDLÁ SPRÁVNEHO KOMPOSTOVANIA

- Kompostujeme iba upravený (posekaný, podrvený, nališaný) materiál. Čím je menší, tým sa rýchlejšie rozloží.

- Nazbierané materiály neukladáme do kompostoviska vo vrstvách, ale ich navzájom zmiešavame. Platí, že mäkké, zelené a sfavnaté materiály (dusikaté - pozri v tabuľke) musíme zmiešavať s tvrdými, hnedými a suchými materiálmi (uhľikátymi - pozri v tabuľke).

- Uhľikaté materiály väčšinou vznikajú na záhrade v inom čase (od jesene do jari) ako dusikaté materiály (od jari do jesene). Preto by sme si ich mali uskladniť a len postupne podľa potreby ich pridávať k vznikajúcim dusikатыm materiálom.

- Pečes celého procesu kontrolujeme vlhkosť kompostu. Ak stlačíme dobre premiešaný materiál v dlani, nemala by nám spomedzi prstov vytekať voda (max. 2-3 kvapky). Keď diať otvoríme, materiál by mal zostať stlačený (nemal by sa rozsypať). Podľa potreby kompost dovŕchíme alebo pridáme suchý savý materiál. Pri vlhčení je vhodné kompost aj prekopáť. Zabezpečíme tak prevličenie celého kompostu, nielen jeho vrchnej časti.

- Aby kompostovací proces prebiehal správne, musíme zabezpečiť dostatočné prevzdušenie kompostovaného materiálu (kompostovací proces nesmie smrdieť). To dosiahneme vytvorením dostatočného množstva otvorov na zásobníku a minimálne 2 až 3x ročne prekopávaním (prehadzovaním) kompostu. Prekopávanie výrazne urýchľuje rozklad.

- Ak sme dobre založili kompostovaciu kopy, mala by nám pri dostatku materiálu (0,5 až 1m³) do 1-3 dní vystúpiť jej teplota na 40 až 60°C. Táto teplota sa môže v komposte udržať niekoľko dní až týždňov. Vysoké teploty urýchľujú rozklad a pomáhajú ničiť klíčivosť semien a choroboplodné zárodky.

- Kompostovaný materiál môžeme premiešavať s malým množstvom zeminou (nie je to však nevyhnutné). Jej váhový podiel by nemal byť väčší ako 10%. Zemina obsahuje mikroorganizmy, ktoré napomáhajú rozkladným procesom; dokáže viazať vlhkosť a pomaly ju uvoľňovať do okolia; napomáha pri vzniku jemnej hrudkovitej štruktúry a výrazne dokáže viazať aj zápach.

- Po dodržaní vyššie popísaných pravidiel môžeme kompost vyrobiť už za 3 až 6 mesiacov. Ak ich nedodržíme, doba kompostovania sa môže predĺžiť na 1 až 2 roky.

- Pred použitím kompost presejeme a nespracované časti vložíme do novej kopy.

KEDY JE KOMPOST ZRELY?

Do nádobky s vlnkým kompostom vysejeme semienka žeruchy siatej. Ak nám počas týždňa väčšina semien vyklíči, znamená to, že kompost už neobsahuje nijaké látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho už použiť v záhrade. Intenzívne zelené klíče svedčia o vyzretom komposte, zatiaľ čo žlté alebo hnedé lístky o surovom. Ak vyklíči len málo semien, musí sa kompost podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu.

AKO VYUŽIŤ HOTOVÝ KOMPOST?

Vyzretý kompost je hnedej až tmavočiernej farby, jemnej hrudkovitej štruktúry, nezapáchá, ale vonia ako lesná pôda. Jeho prednosť sú v tom, že má schopnosť zadržiavať vodu v pôde, prevzdušňovať ju a zásobovať ju živinami. Surzový kompost, ktorý ešte nie je úplne rozložený, aplikujeme na pôdu na jeseň. Vyzretý kompost môžeme aplikovať kedykoľvek napr. pri výseve; výsadbe priesad, stromov a kríkov; hnojenie trávnikov a záhrad. Kompost má pH neutrálnu a preto nie je vhodný ku kyslimým rastlinám ako sú napr. čučoriedky, azalky. Kompost nikdy nezaorávame, len ho jemne zapravíme do zeme. Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí pre väčšinu pestovaných rastlín 1 cm vrstva kompostu ročne. Potrebujeme k tomu 10 litrov kompostu na 1 m² pôdy.

DŮLEŽITÉ UPOZORNENIE!

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch zakazuje pod hrozbou vysokej pokuty biologický odpad z údržby verejnej a súkromnej zelene a záhrad (vrátane cintorínov):

- spaľovať,
- vyhadzovať na nelegálne (čierne) skládky,
- ukladať do zberových nádob na zmesový komunálny odpad a odvážat ich na skládky odpadov.

viac informácií www.kompost.sk

Informačný leták - Kompostovanie